

**Briuselis, 2024 m. lapkričio 8 d.
(OR. en)**

15234/24

**EDUC 407
COMPET 1082
SOC 809**

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Ateities poreikiams pritaikytų įgūdžių ir konkurencingumo skatinimas pasitelkiant aukštąjį mokslą – <i>Politiniai debatai</i>

Po konsultacijų su Švietimo komitetu pirmininkaujanti valstybė narė parengė pridedamą informacinį pranešimą; jis pateikiamas kaip pagrindas politiniams debatams, vyksiantiems 2024 m. lapkričio 25 d. Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto tarybos posėdyje.

Ateities poreikiams pritaikytų įgūdžių ir konkurencingumo skatinimas pasitelkiant aukštąjį mokslą

Pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas

Įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties ir įgūdžių spragų šalinimas

2024 m. M. Draghi ataskaitoje¹ pabrėžta, kad norėdama išlaikyti ir padidinti savo konkurencingumą pasaulinėje arenoje ES turi skubiai šalinti įgūdžių spragas, kadangi Europa šiuo metu atsilieka, ypač palyginti su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis ir Kinija. Ataskaitoje nurodyta, kad nepakankami mokymosi pasiekimai įgyjant pagrindinius įgūdžius yra reikšminga kvalifikuotos darbo jėgos formavimo kliūtis. Joje taip pat pabrėžiama, jog tikėtina, kad ilgainiui aukštos kvalifikacijos darbuotojų trūkumas dar labiau padidės. Iš laikotarpio iki 2035 m. projekcijų matyti, kad darbo jėgos trūkumas bus didžiausias aukštos kvalifikacijos ir ne fizinio darbo profesijų atveju, t. y. tų profesijų, kurioms reikia aukšto lygio išsilavinimo, ir jį lems poreikis pakeisti į pensiją išeinančius darbuotojus ir kintantys darbo rinkos poreikiai. Ataskaitoje nurodoma, kad ši įgūdžių spraga dar didesnė dėl to, kad švietimo ir mokymo sistemos nėra suderintos su darbo jėgos paklausa, ir tai mažina Europos gebėjimą veiksmingai konkuruoti sparčiai kintančios pasaulinės ekonomikos sąlygomis. Joje nustatyta, kuriose ypatingos svarbos srityse turi būti stiprinama Europos darbo jėga, visų pirma skaitmeninių technologijų, žaliosios pramonės šakų ir pažangiosios gamybos srityse. Sutelkdama dėmesį į kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo iniciatyvas, visų pirma šiuose strateginiuose sektoriuose, Europa gali suformuoti konkurencingesnę, inovatyvesnę ir atsparesnę darbo jėgą, galinčią skatinti tvarų augimą.

¹ 2024 m. rugsėjo 9 d. Mario Draghi pateikta ataskaita „Europos konkurencingumo ateitis“.

M. Draghi ataskaitoje pasisakoma už europinį požiūrį į įgūdžių ugdymą pasinaudojant aukštųjų mokyklų, vyriausybių ir privačiojo sektoriaus bendradarbiavimu. Joje siūloma skatinti stiprias tarpvalstybines partnerystes, kuriomis nustatoma švietimo ir mokymo įstaigų ir pramonės poreikių sąsaja. Atsižvelgdamos į įvairių suinteresuotųjų subjektų teikiamą informaciją, valstybės narės galėtų reaguoti į įgūdžių paklausą visoje Europoje pasitelkdamos savo švietimo ir mokymo sistemas. Tai sudarytų studentams sąlygas įgyti žinių, įgūdžių ir kompetencijų, kurios yra būtinos sėkmei pasaulinėje ekonomikoje užtikrinti. Naujais įgūdžiais ne tik gerinami profesiniai gebėjimai, bet ir reikšmingai prisidedama prie asmeninio tobulėjimo ir asmenims suteikiama galimybė mokytis visą gyvenimą.

ES pradėjo vykdyti kelias svarbias iniciatyvas, kuriomis siekiama spręsti įgūdžių ugdymo klausimą, įskaitant Europos švietimo erdvę, Europos įgūdžių darbotvarkę, Skaitmeninio švietimo veiksmų planą ir Įgūdžių paktą. Gyvybiškai svarbų vaidmenį ugdant įgūdžius taip pat atlieka programa „Erasmus+“ ir kitos nacionalinės bei regioninės mainų programos: pagal jas finansuojami mobilumo ir bendradarbiavimo projektai, kuriais didinamos tarpvalstybinės mokymosi galimybės.

Planuojamas Europos laipsnis

Kaip nurodyta Komisijos komunikate², planuojamas Europos laipsnis taip pat padėtų spręsti įgūdžių stokos klausimą, nes būtų skatinama rengti jungtinio laipsnio programas, kurios būtų glaudžiai suderintos su esamais ir būsimais valstybių narių darbo rinkos poreikiais. Europos laipsniu būtų siekiama sudaryti sąlygas sutelkti išteklius ir ekspertines žinias, suteikiant besimokantiems asmenims galimybę įgyti pažangiausių įgūdžių ir žinių, kurios yra itin svarbios besiformuojančiuose sektoriuose, pavyzdžiui, žaliųjų technologijų ir skaitmeninės pramonės sektoriuose. Siūlomam Europos laipsniui taikomus kriterijus, pavyzdžiui, susijusius su aktualumu darbo rinkai, dar turi tiksliai apibrėžti Taryba. Diskusijose, kurios vyko galimo Europos laipsnio bendro kūrimo proceso metu, aptartas ryšys su Bolonijos procesu, vidaus ir išorės kokybės užtikrinimo aspektai ir siūlomų iniciatyvų plėtojimas atsižvelgiant į nacionalinę kompetenciją. Reikia toliau svarstyti šiuos klausimus, visų pirma atsižvelgiant, *inter alia*, į „Erasmus+“ politikos eksperimentinių projektų dėl Europos laipsnio ženklo ir dėl galimo aukštųjų mokyklų aljansų europinio teisinio statuso galutinių rezultatų ataskaitą. Vis dėlto, norint visapusiškai šalinti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktį ir įgūdžių spragas, Europai reikia jungtinių dvigubo laipsnio programų įvairovės ir gyvybiškai svarbių mobilumo bei mainų veiksmų, kai visapusiškai pripažįstami visų studentų įgyti kreditai. Konkurencingumo požiūriu taip pat itin svarbus klausimas, kurį reikia išsamiai aptarti, yra galimo Europos laipsnio finansavimas, žvelgiant tiek iš aukštųjų mokyklų, tiek iš studentų perspektyvos. Norint Europoje užtikrinti sąžiningą ir įtraukų socialinį bei ekonominį augimą, itin svarbu užtikrinti ilgalaikį finansinį perspektyvumą ir sudaryti vienodas galimybes visoms aukštosioms mokykloms.

² 2024 m. kovo 27 d. Komisijos komunikatas dėl Europos laipsnio plano (COM(2024) 144 final).

Europos aukštųjų mokyklų rėmimas konkurencingumui didinti

M. Draghi ataskaitoje pabrėžiama, kad nors Europa turi tvirtą švietimo pagrindą, jai sunku išnaudoti šį ekonominio augimo ir konkurencingumo potencialą. Be to, ataskaitoje akcentuojama, kad nors bendras išsilavinimo lygis Europoje yra puikus (didelė gyventojų dalis turi kvalifikacinius laipsnius), parengiama nepakankamai aukštos kvalifikacijos absolventų tokiose svarbiose srityse kaip mokslas, technologijos, inžinerija ir matematika (STEM). Europos aukštosios mokyklos turi potencialą suteikti studentams pažangiausių įgūdžių ir skatinti inovacijas. M. Draghi ataskaitoje rekomenduojama didinti investicijas į mokslinius tyrimus ir plėtrą, taip pat kurti inovacijų ekosistemas, siejančias aukštąsias mokyklas, startuolius ir pramonę. Šios ekosistemos sudarytų aukštosioms mokykloms sąlygas tapti technologijų pažangos centrais, kuriuose galėtų vykti proveržiai tokiose srityse kaip DI, žaliaji energija ir biotechnologijos. Paversdama Europos aukštąsias mokyklas pažangiausių mokslinių tyrimų ir verslumo veiklos centrais, ES gali skatinti technologinius proveržius, kuriais ne tik didinamas konkurencingumas pasaulyje, bet ir kuriamos didelės vertės darbo vietos bei pritraukiami talentai.

Be to, tokios ES iniciatyvos kaip Europos universitetų aljansas ir programos „Erasmus+“ bei „Europos horizontas“ yra svarbios skatinant tarptautinį bendradarbiavimą, sudarant aukštosioms mokykloms galimybę dalytis geriausia praktika, ištekliais ir novatoriškais mokymo metodais. Tarptautinis bendradarbiavimas ne tik didina švietimo ir mokymo kokybę, bet ir padeda ugdyti įvairią ir gebančią prisitaikyti darbo jėgą, kuri yra būtina inovacijoms ir ekonomikos augimui Europos Sąjungoje skatinti. Ši dinamiška švietimo, mokslinių tyrimų ir pramonės sąveika gali suteikti aukštojo mokslo įstaigoms galimybių atlikti lemiamą vaidmenį formuojant konkurencingą ir atsparią ES ekonomiką, gebančią įveikti ateities iššūkius.

Pirmininkaujanti valstybė narė prašo ministrų, atsižvelgiant į pirmiau pateiktą informaciją, apsvarstyti toliau pateiktus diskusijai skirtus klausimus šia tema.

1. Kaip galėtume sustiprinti ateities poreikiams pritaikytus įgūdžius ir konkurencingumą pasinaudodami planuojamu Europos laipsniu?
2. Kaip būtų galima remti Europos aukštąsias mokyklas, kad jos taptų ES konkurencingumo pasaulyje varomąja jėga?